

ડી.એલ.એડ. : પ્રથમ વર્ષ - 2022

(1-A) બાળકોનો સર્વાંગી વિકાસ અને પૂર્વપ્રાથમિક શિક્ષણ

(1-B) અધ્યેતા અને મૂલ્યાંકન

તારીખ : 20/04/2022

કુલ ગુણ : 70

સમય : 3 કલાક

(1-A) બાળકોનો સર્વાંગી વિકાસ અને પૂર્વપ્રાથમિક શિક્ષણ

પ્રશ્ન-1 નીચેના પ્રશ્નોના ઉત્તર એક વાક્યમાં લખો.

(8)

- (1) શરીરમાં થતાં પ્રમાણાત્મક ફેરફારને શું કહેવાય ?
- (2) 2 થી 6 વર્ષ સુધીના સમયગાળાને કઈ અવસ્થા ગણવામાં આવે છે ?
- (3) 'બાળસાહિત્યના બ્રહ્મા' તરીકે પ્રખ્યાત બાળકેળવણીકાર કોણ હતા ?
- (4) કો અને કોના મતે રસ એટલે શું ?
- (5) 'જે એક નિશાળ ખોલે છે તે એક જેલ બંધ કરે છે' આ વિધાન કરનાર વ્યક્તિ કોણ હતા ?
- (6) ડ્રિવર સામાજિકતાના વિકાસનો અર્થ શું જણાવે છે ?
- (7) વુડવર્થના મતે સંવેગ એટલે શું ?
- (8) ઓલપોર્ટે આપેલ વ્યક્તિત્વની વ્યાખ્યા લખો.

પ્રશ્ન-2 નીચેના પ્રશ્નોના માગ્યા મુજબ ઉત્તર લખો (કોઈ પણ ચાર)

(8)

- (9) ટૂંકનોંધ લખો : પૂર્વ પ્રાથમિક શિક્ષણના ધ્યેયો.
- (10) સામાજિકતાના વિકાસને અસરકરતાં પરિબળો જણાવો.
- (11) સામાજિકીકરણને અસરકરતા પરિબળ તરીકે 'કુટુંબ'ની ભૂમિકા સ્પષ્ટ કરો.
- (12) બાળકનો ભાષાકીય વિકાસ વર્ણવો.
- (13) સામાજિકતા મિતિ ઉદાહરણ સાથે સમજાવો.

પ્રશ્ન-3 નીચેના પ્રશ્નોના માગ્યા મુજબ ઉત્તર લખો. (કોઈ પણ ત્રણ)

(9)

- (14) પૂર્વક્રિયાત્મક અવસ્થા (2 થી 7 વર્ષ)ના વિકાસ
- (15) મનોસામાજિક વિકાસના શૈક્ષણિક ફલિતાર્થો જણાવો.
- (16) ભાષા વિકાસ પર અસરકરતા પરિબળો જણાવી કોઈ એક વિશે સમજ આપો.
- (17) વૃદ્ધિ અને વિકાસના તફાવતના ત્રણ-ત્રણ મુદ્દા લખો.

પ્રશ્ન-4 નીચેના પ્રશ્નોના સવિસ્તાર ઉત્તર લખો. (કોઈ પણ બે)

(10)

- (18) વિકાસની સંકલ્પના સ્પષ્ટ કરી વિકાસને અસર કરતા પરિબળો સમજાવો.
- (19) સામાજિકીકરણમાં સામાજિક - આર્થિક - સાંસ્કૃતિક ભિન્નતા સમજાવો.
- (20) રસના પ્રકાર જણાવી રસના ક્ષેત્રોની સમજ આપો.

(1-B) અધ્યેતા અને મૂલ્યાંકન

પ્રશ્ન-5 નીચેના પ્રશ્નોના ઉત્તર એક વાક્યમાં લખો.

(8)

- (21) ઓળખયાદીનો અર્થ જણાવો.
- (22) રેમર્સના મતે 'મૂલ્યાંકન' એટલે શું?
- (23) પૂર્વતપાસ એટલે શું?
- (24) વર્ગમાં સૌથી વધુ ગુણ પ્રાપ્ત કરનારને પહેલો, બીજો-ત્રીજો નંબર આપવાની પદ્ધતિને કઈ પદ્ધતિ કહે છે?
- (25) શાળાકીય સર્વગ્રાહી મૂલ્યાંકનના પત્રક A (ધો. 3 થી 8)નું પૂરું નામ જણાવો.
- (26) નિબંધ પ્રકારના પ્રશ્નોના અર્થ જણાવો.
- (27) શિકાગો યુનિવર્સિટીના કયા પ્રાધ્યાપકશ્રીએ મૂલ્યાંકન પ્રક્રિયાને સમજાવતો ત્રિકોણ રજૂ કર્યો છે?
- (28) શાળાકીય સર્વગ્રાહી મૂલ્યાંકનની કોઈ એક લાક્ષણિકતા જણાવો.

પ્રશ્ન-6 નીચેના પ્રશ્નોના માગ્યા મુજબ ઉત્તર લખો. (કોઈ પણ ચાર)

(8)

- (29) કક્ષા નિર્ધારણ પદ્ધતિ ટૂંકમાં સમજાવો.
- (30) ભૂલ પરીક્ષણની સંકલ્પના સમજાવો.
- (31) શાળાકીય સર્વગ્રાહી મૂલ્યાંકન પત્રકોના નામ જણાવો.
- (32) બ્લ્યુપ્રિન્ટની સંકલ્પના સ્પષ્ટ કરો.
- (33) અનૌપચારિક મૂલ્યાંકન એટલે શું?

પ્રશ્ન-7 નીચેના પ્રશ્નોના માગ્યા મુજબ ઉત્તર લખો. (કોઈ પણ ત્રણ)

(9)

- (34) ટૂંકનોંધ લખો : મૂલ્યાંકન નીતિનો વિકાસ અને ઉપયોગ.
- (35) શાળાકીય સર્વગ્રાહી મૂલ્યાંકનની આવશ્યકતાઓ જણાવો.
- (36) લેખિત કસોટીના લક્ષણો જણાવો.
- (37) ટૂંકનોંધ લખો : સંગ્રહિત પ્રગતિપત્રક

પ્રશ્ન-8 નીચેના પ્રશ્નોના સવિસ્તાર ઉત્તર લખો. (કોઈ પણ બે)

(10)

- (38) સતત મૂલ્યાંકનનું મહત્ત્વ સ્પષ્ટ કરો.
- (39) શાળાકીય સર્વગ્રાહી મૂલ્યાંકનની સંકલ્પના તથા હેતુઓ સ્પષ્ટ કરો.
- (40) ટૂંકજવાબી પ્રશ્નો એટલે શું? તેનું સ્વરૂપ સ્પષ્ટ કરી ફાયદા-મર્યાદાઓ જણાવો.

(2-A) કેળવણી, સમાજ, અભ્યાસક્રમ અને અध्येતા

પ્રશ્ન-1 નીચેના પ્રશ્નોના ટૂંકમાં જવાબ લખો. (કોઈ પણ આઠ)

(8)

- (1) રૂસોની કેળવણીની વ્યાખ્યા લખો.
- (2) મુછળી મા તરીકે ઓળખાય છે.
- (3) Education શબ્દ ભાષામાંથી ઊતરી આવ્યો છે.
- (4) B.R.C. નું પુરુનામ લખો.
- (5) 'શિક્ષણનું કામ માથા વાઢવાનું નહીં, પરંતુ માથા ફેરવવાનું છે.' આ વિધાન કોનું છે ?
- (6) બિનસાંપ્રદાયિકતાનો અર્થ લખો.
- (7) નૃત્યાંગના સુધાયંદ્રન શાનું જીવંત ઊદાહરણ છે ?
- (8) શીખવાની પ્રક્રિયા માટે મનોવિજ્ઞાનની ભાષામાં વપરાતો શબ્દ કયો છે ?
- (9) ડો. શેરોના મતે જ્ઞાન શું છે ?
- (10) 'ખ્યાલ' માટે બીજા કયા શબ્દો વપરાય છે ?

પ્રશ્ન-2 નીચેના પ્રશ્નોના જવાબ લખો. (કોઈ પણ ચાર)

(8)

- (11) બુનિયાદી શિક્ષણની કોઈ પણ બે લાક્ષણિકતાઓ લખો.
- (12) પ્રાચીન ભારતની શિક્ષણ વ્યવસ્થાના ચાર વિભાગના નામ લખો.
- (13) સ્વ-વિકાસ માટે સ્વયં પૃથક્કરણની પદ્ધતિઓના નામ લખો.
- (14) શિક્ષણની સમાજ વ્યવસ્થા પર થતી બે હકારાત્મક અસરો લખો.
- (15) રાષ્ટ્રીય અભ્યાસક્રમના દસ્તાવેજની કોઈ બે ભલામણો લખો.

પ્રશ્ન-3 નીચેના પ્રશ્નોના મુદ્દાસર જવાબ લખો. (કોઈ પણ ત્રણ)

(9)

- (16) 'સ્વામી વિવેકાનંદની દષ્ટિએ શિક્ષક' - ટૂંકનોંધ લખો.
- (17) G.C.E.R.T. ના ઉદ્દેશો લખો.
- (18) શિક્ષણની ઉદ્યોગો અને કૃષિ પર થતી અસરો લખો.
- (19) ડો. એસ.પી. ના જ્ઞાનના પ્રકારો જણાવો.

પ્રશ્ન-4 નીચેના પ્રશ્નોના સવિસ્તાર જવાબ લખો. (કોઈ પણ બે)

(10)

- (20) ગિજુભાઈ બધેકાની શિક્ષણ પદ્ધતિઓની ચર્ચા કરો.
- (21) "શિક્ષક સામાજિક પરિવર્તનના દૂત કહેવાય છે." આપનું મંતવ્ય સ્પષ્ટ કરો.
- (22) અધ્યયનના ક્ષેત્રો જણાવી ભાવાત્મક ક્ષેત્ર વિશે વિગતે લખો.

(2-B) ભારતીય શિક્ષણ દર્શન અને પ્રવર્તમાન ભારતીય સમાજ

પ્રશ્ન-5 નીચેના પ્રશ્નોના ટૂંકમાં જવાબ લખો. (કોઈ પણ આઠ) (8)

(23) વેદના પ્રત્યેક મંત્રને કયા નામથી ઓળખવામાં આવે છે ?

(24) પબજજા સંસ્કાર કોને કહેવાય ?

(25) ઈસ્લામ ધર્મના સ્થાપક કોણ હતા ?

(26) 'આચાર્ય દેવો ભુવ' આ ઉક્તિ શું સૂચવે છે ?

(27) શિક્ષક દિન ક્યારે ઉજવવામાં આવે છે ?

(28) શિક્ષણ સમાજશાસ્ત્રના જનક તરીકે કોને માનવામાં આવે છે ?

(29) એસ.એમ.સી.નું પૂરું નામ જણાવો.

(30) ભારતનું બંધારણ ક્યારે અમલમાં આવ્યું ?

(31) પ્રવેશ માટે ભારતીય બંધારણમાં કયા આર્ટિકલ મુજબ સમાન અધિકાર આપેલ છે ?

(32) નિમ્ન પ્રાથમિક શાળામાં ઓછામાં ઓછું કેટલા દિવસનું શિક્ષણ થવું જોઈએ ?

પ્રશ્ન-6 નીચેના પ્રશ્નોના જવાબ લખો. (કોઈ પણ ચાર) (8)

(33) કોઠારી કમિશનની કોઈ પણ ચાર ભલામણો જણાવો.

(34) કોઈ પણ ચાર માનવ અધિકારો લખો.

(35) 'જેવો શિક્ષક તેવી શાળા' આવું શા માટે કહેવાય છે ?

(36) શિક્ષકના કાર્ય કૌશલ્ય ક્ષેત્રો જણાવો.

(37) સામાજિક પરિવર્તનના મુખ્ય પ્રેરક પરિબલોની યાદી કરો.

પ્રશ્ન-7 નીચેના પ્રશ્નોના મુદ્દાસર જવાબ લખો. (કોઈ પણ ત્રણ) (9)

(38) ઉપનયન સંસ્કાર (જનોઈ વિધિ) એટલે શું ?

(39) એક આદર્શ શિક્ષકના ગુણોની યાદી કરી કોઈ એક ગુણની સમજ આપો.

(40) લોકશાહીના પાયાના મૂલ્યોની ટૂંકમાં ચર્ચા કરો.

(41) પછાત વર્ગના બાળકોને શિક્ષણની સમાન તક માટે શું કરવું જોઈએ ?

પ્રશ્ન-8 નીચેના પ્રશ્નોના સવિસ્તાર જવાબ લખો. (કોઈ પણ બે) (10)

(42) સામાજિક પરિવર્તન માટે શિક્ષકની ભૂમિકા સ્પષ્ટ કરો.

(43) મુખ્ય શિક્ષકની શૈક્ષણિક ફરજો જણાવો.

(44) માનવ અધિકારોના સંદર્ભમાં એક શિક્ષક તરીકે આપ કઈ કઈ કામગીરી કરશો ?

પ્રશ્ન-1 નીચેના પ્રશ્નોના એક-બે વાક્યમાં જવાબ લખો.

(16)

- (1) શિક્ષણ વ્યવહાર એટલે શું ?
- (2) વર્ગવ્યવહાર એ કેવી પ્રક્રિયા છે ?
- (3) શાબ્દિક વર્તનો કયા કયા છે ?
- (4) વિષયાભિમુખ કૌશલ્ય એટલે શું ?
- (5) સુદ્રઢીકરણ કૌશલ્યના પ્રકાર જણાવો.
- (6) અધ્યાપન સૂત્રોની વાત કોણે કરી છે ?
- (7) અધ્યાપન સૂત્રનો પાયો કેવો છે ?
- (8) કેળવણીની સમગ્ર પ્રક્રિયાના ત્રણ પ્રશ્નો જણાવો.
- (9) કઠપૂતળીનો અર્થ આપો.
- (10) અધ્યાપન પ્રક્રિયા એટલે શું ?
- (11) બહુશ્રેણીય શિક્ષણમાં કોના દ્વારા અપાતું શિક્ષણ અસરકારક છે ?
- (12) શિક્ષણનો મુખ્ય ધ્યેય શું છે ?
- (13) બાળકોને કેવા પ્રકારની પ્રવૃત્તિઓ કરાવશો ?
- (14) ભારતીય રાજ્ય બંધારણની 45મી કલમ શું કહે છે ?
- (15) ICT નું પૂરું નામ જણાવો.
- (16) વર્તમાન સમયમાં શાળા પુસ્તકાલયની સ્થિતિ કેવી છે ?

પ્રશ્ન-2 નીચેના પ્રશ્નોના ટૂંકમાં જવાબ લખો. (કોઈ પણ આઠ)

(16)

- (17) ઈ-બુક લાઈબ્રેરી એટલે શું ?
- (18) જૂથ કાર્યના ફાયદા જણાવો.
- (19) સપ્તરંગી પ્રવૃત્તિઓ જણાવો.
- (20) અધ્યયનના સાધન તરીકે પુસ્તકાલય સમજાવો.
- (21) અવેજી શિક્ષકની આવશ્યકતા સમજાવો.
- (22) પુસ્તકાલયના ઉપયોગ માટે તમે કેવું આયોજન કરી શકો ?
- (23) બિનમાર્ગદર્શિત પુસ્તકોની ઉપયોગિતા વિશે શું કરી શકાય ?
- (24) ICT ના ઉપયોગ માટેની અપેક્ષિત ક્ષમતાઓ જણાવો.
- (25) વર્ગવ્યવહાર નોંધવાના સોપાનો જણાવો.
- (26) ગૃહકાર્ય આપતી વખતે તમે કેવી કાળજી રાખશો ?

પ્રશ્ન-૩ નીચેના પ્રશ્નોના માગ્યા મુજબ જવાબ લખો. (કોઈ પણ છ)

(18)

(27) તમે પ્રશ્ન પૂછતી વખતે કઈ બાબતો ધ્યાનમાં રાખો?

(28) સુદ્રઢકોનો યોગ્ય ઉપયોગ કેવી રીતે કરશો ?

(29) અધ્યાપન પદ્ધતિઓના નામ આપો.

(30) નાટ્યીકરણથી વર્ગખંડમાં શું લાભ થાય છે ?

(31) દ્રશ્ય શ્રાવ્ય માધ્યમથી કઈ બાબતો તારવી શકાય છે ?

(32) ICT ના ઉપયોગ કરવાથી કેવા લાભ થાય તે જણાવો

(33) ડોક્યુમેન્ટરીનો ઉપયોગ કરતી વખતે તમે શું ધ્યાનમાં રાખશો ?

(34) જૂથ સહાયક અધ્યાપનના હેતુઓ જણાવો.

પ્રશ્ન-૪ નીચેના પ્રશ્નોના મુદ્દાસર જવાબ લખો. (કોઈ પણ ચાર)

(20)

(35) તમે શિક્ષણ કાર્ય કરવા જતાં પહેલા કઈ બાબતો લક્ષમાં રાખશો ?

(36) કા.પા. કાર્ય એટલે શું ? તેના લક્ષણો સમજાવો.

(37) વર્ગ વ્યવહારના ઘટકોની સમજ આપો.

(38) વિષયવસ્તુની રજૂઆત અને રીતો સમજાવો.

(39) બહુશ્રેણીય શાળાની પદ્ધતિઓ જણાવી તેની પ્રયુક્તિઓ સમજાવો.

ડી.એલ.એડ. : પ્રથમ વર્ષ - 2022

(4-A) ગુજરાતીમાં પ્રાવિણ્ય

(4-B) અંગ્રેજીમાં પ્રાવિણ્ય

તારીખ : 23/04/2022

કુલ ગુણ : 70

સમય : 3 કલાક

(4-A) ગુજરાતીમાં પ્રાવિણ્ય

પ્રશ્ન-1 નીચે આપેલ પ્રશ્નોના એક વાક્યમાં ઉત્તર લખો.

(8)

- (1) અર્થગ્રહણના વિકાસમાં કયા કૌશલ્યો મહત્વનો ભાગ ભજવે છે ?
- (2) બહેરું બાળક શા માટે બોલી શકતું નથી ?
- (3) મોહનદાસ કરમચંદ ગાંધીની આત્મકથાનું નામ શું છે ?
- (4) પ્રભાતિયા ક્યારે ગવાય છે ?
- (5) કવિ સ્નેહરશ્મિનું મૂળનામ કયું છે ?
- (6) યુ.એન. વિશ્વ માતૃભાષા દિવસ ક્યારે ઉજવે છે ?
- (7) વિશ્વના તમામ દેશો કઈ સાલથી માતૃભાષા દિવસ ઉજવે છે ?
- (8) વિશેષણ એટલે શું ?

પ્રશ્ન-2 નીચેના પ્રશ્નોના ટૂંકમાં ઉત્તર લખો.

(8)

- (9) શ્રવણ કૌશલ્ય એટલે શું ? શ્રવણ કૌશલ્ય વિકસાવવાની પ્રવૃત્તિઓ લખો.
- (10) પ્રાચીન ગુજરાતી સાહિત્યની વિશેષતાઓ અને અસરો લખો.

અથવા

- (10) બાળકોને વાર્તા કહેવાથી કયા કયા ફાયદા થાય છે ?
- (11) જોડણીકોશ એટલે શું ? તેના ઉપયોગની પ્રવૃત્તિઓ જણાવો.
- (12) માતૃભાષા ગૌરવદિનની ઉજવણી કરવા એક શિક્ષક તરીકે તમે કેવા કાર્યક્રમો કરશો ?

પ્રશ્ન-3 નીચે આપેલા પ્રશ્નોના ઉત્તરો લખો.

(9)

- (13) સારા હસ્તાક્ષરના લક્ષણો જણાવો.
- (14) મધ્યકાલીન ગુજરાતી સાહિત્યની વિશેષતાઓ અને અસરો લખો.

અથવા

- (14) સર્જનાત્મકતાના વિકાસ માટેની પ્રવૃત્તિઓ જણાવો.
- (15) નામ એટલે શું ? તેના પ્રકારો જણાવી કોઈ પણ બે પ્રકાર સમજાવો.

પ્રશ્ન-4 નીચેના પ્રશ્નોના સવિસ્તાર ઉત્તર લખો.

(10)

- (16) ગાંધીયુગના સાહિત્યકાર તરીકે 'ગાંધીજી'નું પ્રદાન વર્ણવો.

અથવા

- (16) અર્વાચીન ગુજરાતી સાહિત્યના પદ્યસ્વરૂપોની સમજ આપો.
- (17) લેખનના પ્રકારો કયા કયા છે ? સમજાવો.

(4-B) અંગ્રેજીમાં પ્રાવિણ્ય

Q. 5 Read the following questions in one sentence each.

(8)

નીચેના પ્રશ્નોના જવાબ એક વાક્યમાં લખો.

(18) What is the purpose to create system of language ?

ભાષાની વ્યવસ્થા ઊભી કરવાનો હેતુ શું છે ?

(19) Why communication in English is important ?

અંગ્રેજીમાં પ્રત્યાયન શા માટે જરૂરી છે ?

(20) How many vowels are pure ?

શુદ્ધ સ્વરો કેટલા છે ?

(21) What is the main criteria of global language ?

વૈશ્વિક ભાષાનું મુખ્ય લક્ષણ શું છે ?

(22) Which is the main skill to learn a new language ?

કોઈ પણ નવી ભાષા શીખવાનો મુખ્ય આધાર કયું કૌશલ્ય છે ?

(23) Which skills are connected with active skills ?

સક્રિય કૌશલ્ય સાથે અન્ય કયા કૌશલ્યો જોડાયેલા છે ?

(24) Write any two names of language games ?

ભાષા રમતોના કોઈ પણ બે નામ લખો.

(25) Which are the basic skills for English language ?

અંગ્રેજી ભાષાના મુખ્ય કૌશલ્યો કયા કયા છે ?

Q. 6 Answer the following questions in short. (any four)

(8)

નીચેના પ્રશ્નોના જવાબ ટૂંકમાં લખો. (કોઈ પણ ચાર)

(26) Hearing only is not listening. Explain.

માત્ર સાંભળવું એ શ્રવણ નથી. સમજાવો.

(27) What are speaking skills ? Explain.

સંભાષણ / કથન કૌશલ્ય એટલે શું ? સંકલ્પના સમજાવો.

(28) Which points will you keep in mind while silent reading ?

મુકવાચન કરાવતી વખતે કયા મુદ્દાઓને ધ્યાનમાં રાખશો ?

(29) What is Transcription ?

અનુલેખન એટલે શું ?

(30) What is consonant ?

વ્યંજન એટલે શું ?

Q. 7 Answer the following questions. (any three)

(9)

નીચેના પ્રશ્નોના જવાબ લખો. (કોઈ પણ ત્રણ)

(31) Write about types of writing skills and explain any one type.

લેખન કૌશલ્યોના પ્રકારો જણાવી કોઈ પણ એક પ્રકાર વિશે લખો.

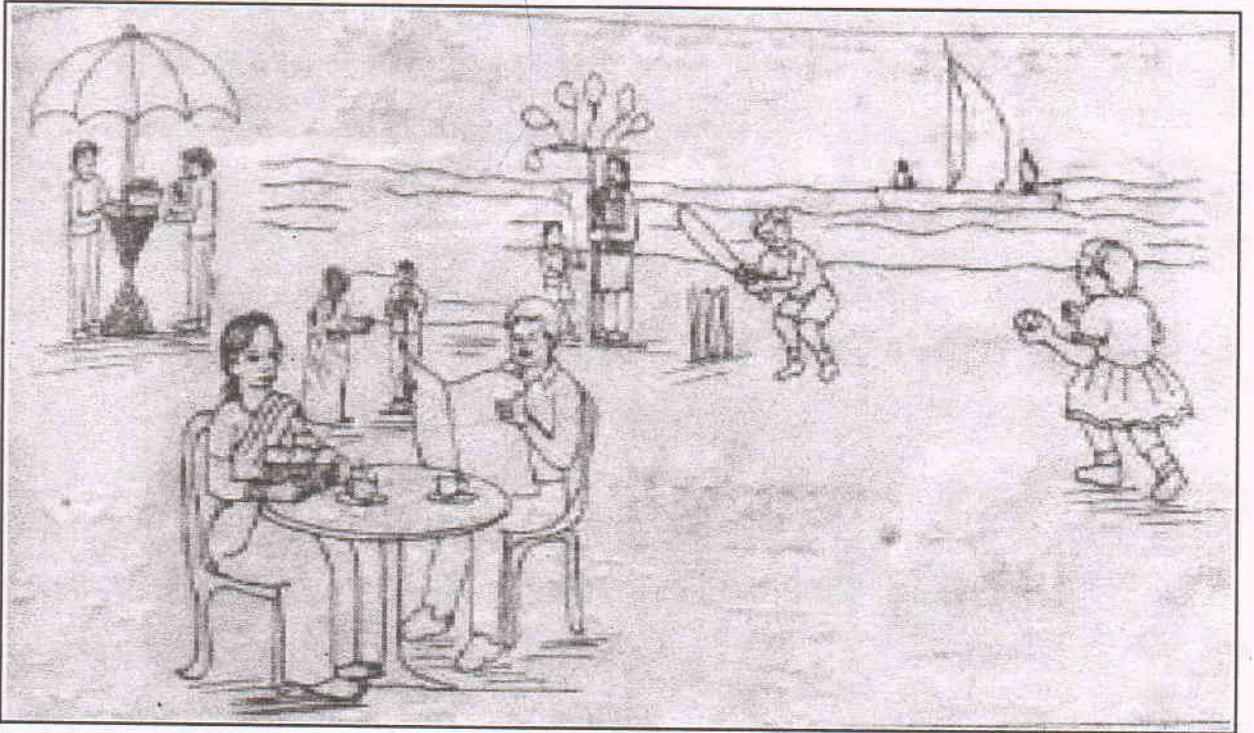
- (32) Write about the points for good handwriting and explain any Two points in detail.
સારા હસ્તાક્ષરોના લક્ષણો જણાવી કોઈ પણ બે વિશે સમજૂતિ આપો.
- (33) Explain reading process.
વાચનની પ્રક્રિયા સમજાવો.
- (34) English is not only an international language, it is also a global language. Explain.
અંગ્રેજી એ માત્ર આંતરરાષ્ટ્રીય ભાષા નથી પરંતુ એ વૈશ્વિકભાષા પણ છે. સમજાવો.

Q. 8 Answer the following questions in detail. (Any two)

(10)

નીચે આપેલ પ્રશ્નોના જવાબ લખો. (કોઈ પણ બે)

- (35) Look at this picture and frame ten sentences about it using given words in the bracket.
નીચેનું ચિત્ર જોઈને કૌંસના શબ્દો દ્વારા 10 વાક્યો અંગ્રેજીમાં લખો. (sea-shore, newspaper, basket, apples, cricket, bat, ball, balloon man, balloons, picnic, boat.)

- (36) Rajesh Rozatkar from Vasant Vatika, Rander, Surat writes an application for the post of a librarian to the principal of Meethi baa high school, Karjan, Vadodara-380058. Write in ENGLISH.

વસંત વાટિકા, રાંદેર, સુરતથી રાજેશ રોજાતકર કરજણની મીઠીબા હાઈસ્કૂલને ગ્રંથપાલની જગ્યા માટે અરજી લખે છે. અંગ્રેજીમાં અરજીલેખન લખો.

- (37) What is language game ? Explain any one.
ભાષા રમત એટલે શું ? કોઈ પણ એક વિશે સમજ આપો.

ડી.એલ.એડ. : પ્રથમ વર્ષ - 2022

(5-A) ગુજરાતી (HL) (ધોરણ 1 થી 5)

(5-B) પર્યાવરણ અભ્યાસ (ધોરણ 1 થી 5)

તારીખ : 25/04/2022

કુલ ગુણ : 70

સમય : 3 કલાક

(5-A) ગુજરાતી (HL) (ધોરણ 1 થી 5)

પ્રશ્ન-1 નીચે આપેલા પ્રશ્નોનાં એક વાક્યમાં ઉત્તર લખો.

(8)

- (1) પ્રત્યાયન એટલે શું ?
- (2) અભ્યાસક્રમના મુખ્ય પાંચ હેતુઓ જણાવો.
- (3) દરિયા માટે બે પર્યાય શબ્દો લખો.
- (4) કૂકડી કેવા કામોમાં હોશિયાર હતી ?
- (5) અલ્લક દલ્લક કાવ્યના કવિનું નામ જણાવો.
- (6) કવિ પ્રકૃતિમાં કોના દર્શન કરે છે ?
- (7) નર્મદા નદી ક્યાંથી નીકળે છે ?
- (8) વોલ્ટરને શાનો રોગ થયો હતો ?

પ્રશ્ન-2 નીચેના પ્રશ્નોના ટૂંકમાં જવાબ લખો. (કોઈ પણ ચાર)

(8)

- (9) તુલના પદ્ધતિના લાભ જણાવો.
- (10) નિગમન પદ્ધતિ વિશે ટૂંકમાં માહિતી આપો.
- (11) વાચનનું મૂલ્યાંકન કરતી વખતે ધ્યાનમાં રાખવાની બાબતો જણાવો.
- (12) પ્રશ્નોત્તર દ્વારા શિક્ષણ વિશે ટૂંકમાં જણાવો.
- (13) પદ્ય શિક્ષણનું મહત્ત્વ જણાવો.

પ્રશ્ન-3 નીચેના પ્રશ્નોનાં ટૂંકમાં જવાબ લખો. (કોઈ પણ ત્રણ)

(9)

- (14) ડો. આંબેડકર વિશે નોંધ લખો.
- (15) નાગ માથે નટવર વિશે નોંધ લખો.
- (16) સવારનું વર્ણન તમારા શબ્દોમાં કરો.
- (17) બોધરાજ વિશે નોંધ લખો.

પ્રશ્ન-4 નીચેના પ્રશ્નોના સવિસ્તાર ઉત્તર આપો.

(10)

- (18) કોઈ પણ એક નિબંધ લખો.
 - (i) મારા સ્વપ્નનું ભારત
 - (ii) કોરોના એક મહામારી
 - (iii) જો હું શિક્ષક હોઉં તો
 - (iv) મારો પ્રિય તહેવાર

અથવા

(18) મુદ્દા પરથી વાર્તા લખો.

ત્રણ ચોર - મોટી ચોરીનો વિચાર - એક મોટા શહેરના નગર શેઠને ત્યાં ચોરી - પુષ્કળ માલ મળવો - જંગલમાં નાસી જવું - મીઠાઈ ખરીદવા એક ચોરનું પાસેના ગામમાં જવું - બધો માલ હજમ કરવાનો વિચાર - મીઠાઈમાં ઝેર ભેળવવું - બીજા બે ચોરોની દાનત બગડવી - મીઠાઈ ખરીદીને આવેલા ચોરને કૂવામાં ધકેલી દેવો - ઝેરી મીઠાઈ ખાવી - સાર-શીર્ષક.

(19) અહેવાલ લેખનનું મૂલ્યાંકન કરતી વખતે ધ્યાનમાં રાખવાની બાબતો જણાવી ચેકલીસ્ટ તૈયાર કરો.

(5-B) પર્યાવરણ અભ્યાસ (ધોરણ 1 થી 5)

પ્રશ્ન-5 નીચે આપેલા પ્રશ્નોના એક-બે વાક્યમાં જવાબ લખો. (8)

(20) પર્યાવરણમાં સમાવિષ્ટ આવરણો જણાવો.

(21) NCF નું પૂરું નામ જણાવો.

(22) મૂળ કોને કહેવાય ?

(23) કઠોળના નામ જણાવો.

(24) ક્યાં પ્રાણીઓ ઈંડા આપે છે ?

(25) સ્વાટે ખાટા હોય તેવા બે ખાદ્ય પદાર્થોના નામ જણાવો.

(26) પાણીના સ્ત્રોતો જણાવો.

(27) વડવાઈ કોને કહેવાય ?

પ્રશ્ન-6 નીચેના પ્રશ્નોના ટૂંકમાં જવાબ લખો. (કોઈ પણ ચાર) (8)

(28) પાણીનો ઉપયોગ કરકસર પૂર્વક કરવો જોઈએ. સમજાવો.

(29) ભ્રેઈલ લિપીની શોધ કેવી રીતે થઈ ?

(30) કારખાનાનું પ્રદૂષિત પાણી નદીમાં છોડવું ન જોઈએ કારણ આપો.

(31) રણ પ્રદેશમાં પાણી કરતાં પેટ્રોલ સસ્તુ છે શા માટે ?

(32) ગંદા પાણીથી ભરેલા ખાબોચીયામાં દવા શા માટે છાંટવામાં આવે છે ?

પ્રશ્ન-7 નીચેના પ્રશ્નોના સવિસ્તાર ઉત્તર લખો. (કોઈ પણ ત્રણ) (9)

(33) શિક્ષકે વર્ગખંડમાં ધ્યાનમાં રાખવાની બાબતો જણાવો.

(34) પર્યાવરણ અધ્યયનના હેતુઓ જણાવો.

(35) લોકો કયા કયા કારણોસર સ્થળાંતર કરતા હોય છે ?

(36) સ્ટેચ્યુ ઓફ યુનિટી વિશે ટૂંકમાં માહિતી આપો ?

પ્રશ્ન-8 નીચેના પ્રશ્નોના મુદ્દાસર ઉત્તર લખો. (કોઈ પણ બે) (10)

(37) વર્ગખંડ પ્રત્યાયનમાં પ્રવૃત્તિઓનું મહત્ત્વ જણાવી તેની ઉપયોગીતા વિશે જણાવો.

(38) અધ્યયન અધ્યાપનમાં આનંદદાયી શિક્ષણના અભિગમોની ચર્ચા કરો.

(39) પર્યાવરણમાં અધ્યયન અધ્યાપન માટે પ્રવાસ પદ્ધતિની વિસ્તૃત ચર્ચા કરો.

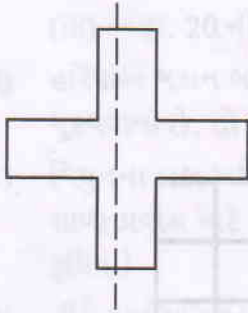

Page 2

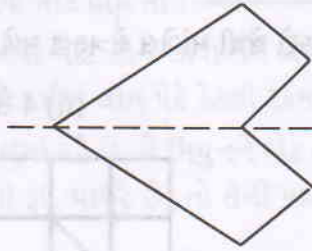
પ્રશ્ન-1 નીચેના પ્રશ્નોનાં એક-બે વાક્યમાં જવાબ આપો.

(16)

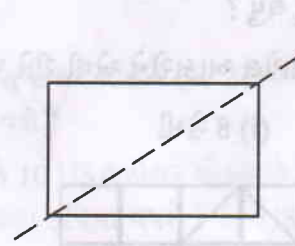
- (1) મધમાખીના મધપૂડામાં કઈ શ્રેણીનાં કારણે સૌંદર્ય વધે છે ?
- (2) ઘડિયા એ કોના સત્યો છે ?
- (3) 90° થી મોટા ખૂણાને કયો ખૂણો કહે છે ?
- (4) 8.4 મીટર બરાબર કેટલા સે.મી. થાય ?
- (5) જો શાળામાં ઉનાળુ વેકેશન મે મહિનાની 5 મી તારીખના રોજથી 35 દિવસ માટે હોય તો શાળા કઈ તારીખે ખુલશે ?
- (6) ગુંજાશનો નાનો એકમ જણાવો.
- (7) એક ખોખામાં બધી બિલાડીના થઈ કુલ 16 પગ થાય તો ખોખામાં કેટલી બિલાડી હોય ?
- (8) 2302 માં લીટી કરેલ અંકની સ્થાનકિંમત લખો.
- (9) ઘડિયાળના કમિક બે અંકો વચ્ચે તેનાં કાંટાઓ વડે કેટલા માપનો ખૂણો રચાય છે ?
- (10) કોઈ પણ બંધ આકૃતિએ સપાટી પર રોકેલી જગ્યાના માપને શું કહે છે ?
- (11) નીચેનામાંથી કયા નંબરની આકૃતિ સમમિતિ દર્શાવતી નથી ?

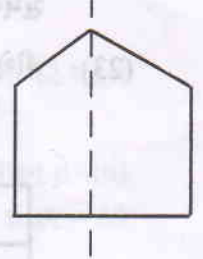
(1)

(2)

(3)

(4)

(12) નીચેની પેટર્ન પૂરી કરો.

$$1 \times 1 = 1 = 1$$

$$2 \times 2 = 1 + 3 = 4$$

$$3 \times 3 = 1 + 3 + 5 = 6$$

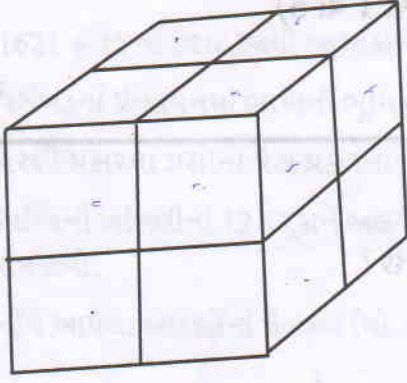
$$4 \times 4 = \underline{\hspace{2cm}}$$

(13) એક ચોરસની બાજુનું માપ બમણું કરવામાં આવે તો ક્ષેત્રફળ કેટલા ગણુ થાય ?

(14) એક બંધ ભૌમિતિક આકૃતિ આલેખપત્રમાં 10 પૂરાં ચોરસખાનાં અને 4 અડધા ચોરસ ખાના રોકે છે તો આકૃતિનું ક્ષેત્રફળ કેટલા ચોરસ એકમ થાય ?

(15) 1 ઘન મીટર = લિટર થાય.

(16) નીચે આપેલ આકૃતિમાં 1 સેમી. માપનાં કેટલા સમઘન વપરાયા છે ?

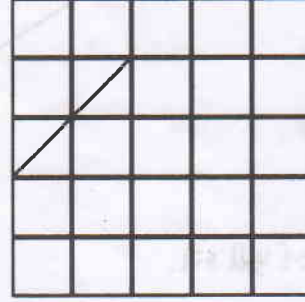
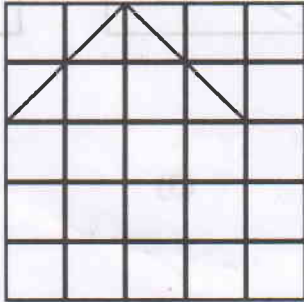
પ્રશ્ન-2 માગ્યા મુજબ ઉત્તર લખો. (ગમે તે આઠ)

(16)

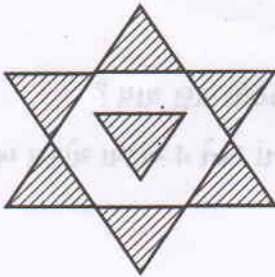
- (17) ગણિત શિક્ષણમાં નિર્ણય શક્તિ અને ગણનકૌશલ્યનો જીવનમાં ઉપયોગી થાય તેવા ઉદાહરણ આપો.
- (18) વિદ્યાર્થીઓ ગુણાકાર કરતી વખતે કઈ કઈ ભૂલો કરે છે ?
- (19) આસુબેલનું શોધ અધ્યયન ઉદાહરણ સહિત સમજાવો.
- (20) કાર્ય કૌશલ્યાત્મક મૂલ્યાંકન એટલે શું? ઉદાહરણ આપી સમજાવો.
- (21) 214.90 મીટર માંથી 98.80 મીટર બાદ કરો.
- (22) બાયસેગમાં સાંજે 4:20 થી 8:00 વાગ્યા સુધી રમત-ગમતનું પ્રસારણ થાય છે. તો આ પ્રસારણ કેટલા સમયનું થયું ?
- (23) નીચે આપેલ આકારોને એવી રીતે પૂરા કરો જેથી માંગેલ ક્ષેત્રફળ મળે.

(i) 8 સેમી

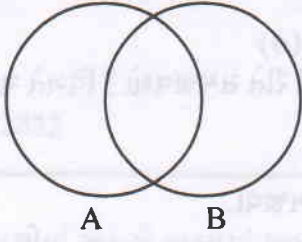
(ii) 4 સેમી

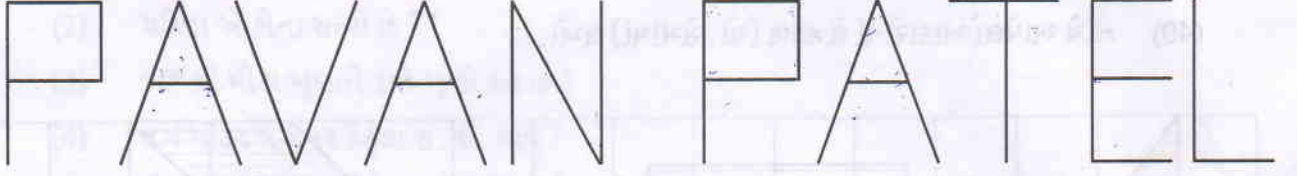
(24) નીચે આપેલ આકારને $\frac{1}{3}$ અને $\frac{1}{6}$ ભાગ ફેરવતા કેવો દેખાય છે ? તે દોરો.

(25) 25 અને 35 ના અવયવો લખી અનુક્રમે A અને B વર્તુળમાં દર્શાવો.

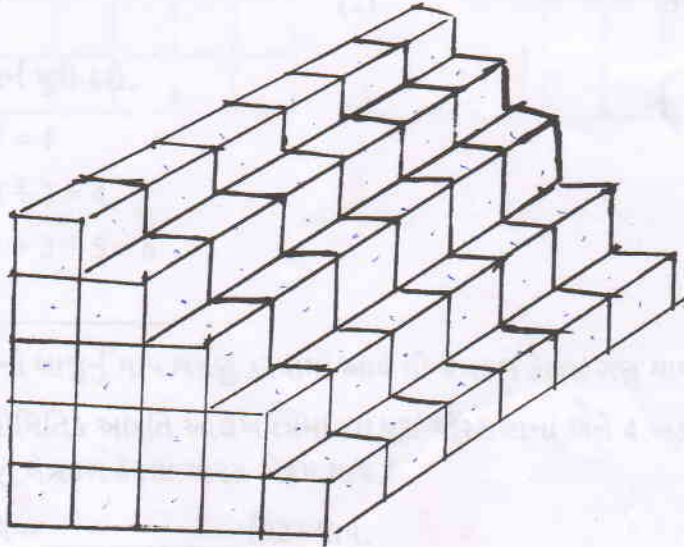
(26) સીધી રેખાઓથી બનેલ નામમાં કાટકોણ, કાટકોણથી નાના અને કાટકોણથી મોટા ખૂણાઓની સંખ્યા જણાવો.

પ્રશ્ન-3 નીચેનાં પ્રશ્નોનાં માગ્યા મુજબ ઉત્તર લખો. (ગમે તે છ)

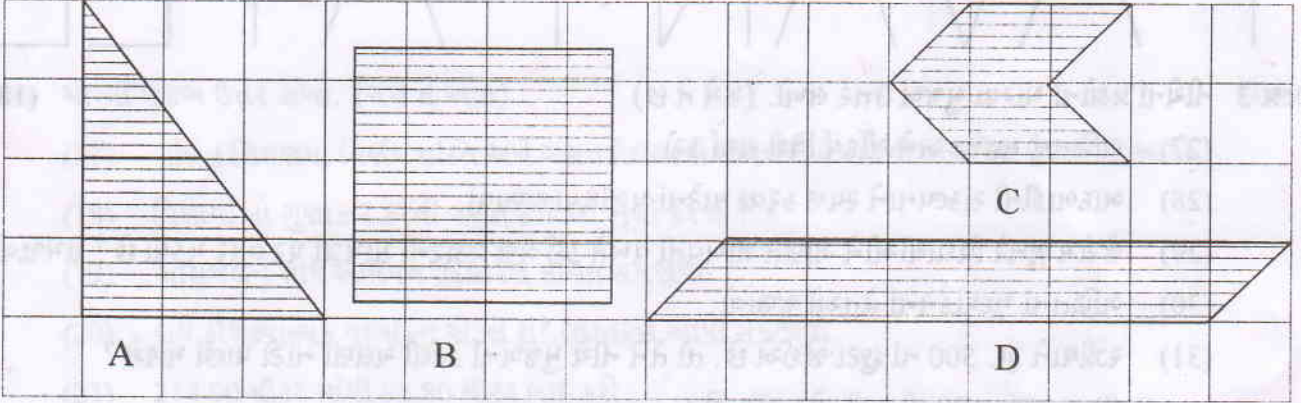
(18)

- (27) ગણિતનું મહત્વ અને સૌંદર્ય વિશે ચર્ચા કરો.
- (28) બાદબાકીની સંકલ્પનાને સ્પષ્ટ કરવા માટેનાં પગથિયા જણાવો.
- (29) જેરોમ બુનરે વિદ્યાર્થીઓને ગણિત શીખવતી વખતે કઈ ત્રણ પ્રકારની સામગ્રી પર ભાર મૂક્યો છે? સમજાવો.
- (30) ગણિતનાં મૂલ્યાંકનનાં હેતુઓ જણાવો.
- (31) રઝીયાને રૂ. 500 નાં છુટા જોઈએ છે. તો તેને નીચે મુજબની કેટલી ચલણી નોટો પાછી મળશે ?
- (i) રૂ. 100 ની બધી નોટ હોય તો : _____
- (ii) રૂ. 50 ની બધી નોટ હોય તો : _____
- (iii) રૂ. 20 ની બધી નોટ હોય તો : _____
- (32) હરિયાએ મકાન બનાવવા માટે લોન લીધી તેને બે વર્ષ સુધી દર મહિને રૂ. 2750 લોન પેટે પાછા ચૂકવવાના છે. તો તે બે વર્ષમાં લોન પેટે કેટલી રકમ ચૂકવશે ?
- (33) મિથુનના કાકા અમેરિકામાં રહે છે. તે મિથુનને ભેટ તરીકે 10 USA ડોલર મોકલે છે. મિથુન તેમાંથી શાળા પ્રવાસ માટે 350 રૂ. વાપરે છે. તો તેની પાસે કેટલા રૂપિયા વધશે ? (1 USA ડોલર = 65 રૂપિયા)
- (34) નીચે આપેલા આકારમાં 1 સેમી માપનાં કેટલા સમઘન વપરાયા છે. ગણતરી કરી જણાવો.

પ્રશ્ન-4 નીચેનાં પ્રશ્નોનાં સવિસ્તાર ઉત્તર લખો. (ગમે તે પાંચ) (20)

- (35) નિગમ પદ્ધતિ ઉદાહરણ સહિત સમજાવો.
- (36) $1621 \div 15$ નાં ઉદાહરણથી ભાગાકારની પ્રક્રિયા બાળકોને કેવી રીતે સમજાવશો ? વિગતે ચર્ચા કરો.
- (37) વર્ગખંડનાં પ્રત્યાયનમાં ભાષાની ભૂમિકાની ચર્ચા કરો.
- (38) વરણી પ્રકારનાં પ્રશ્નોનાં પેટા પ્રકારના બે-બે ઉદાહરણ આપી સમજાવો.
- (39) અમ્મિની આંબલીનાં 12 કચૂકાને અલગ અલગ લંબચોરસમાં કેટલી રીતે ગોઠવી શકાય. આકૃતિ દોરી સમજાવો.
- (40) નીચે આપેલા આકારોનાં ક્ષેત્રફળ (ચો. સેમીમાં) લખો.

પ્રશ્ન-1 (અ) નીચેના પ્રશ્નોના એક-બે વાક્યમાં જવાબ આપો. (5)

- (1) AI એટલે શું ?
- (2) પ્રત્યાયન એટલે શું ?
- (3) Web 2.0 ની અગત્યતા ટૂંકમાં લખો.
- (4) વર્ચ્યુઅલ રીઆલીટી એટલે શું ?
- (5) સોશિયલ મીડિયાની વ્યાખ્યા લખો.

પ્રશ્ન-1 (બ) પૂરું નામ લખો. (4)

- (6) NROER =
- (7) ITC =
- (8) AR =
- (9) OER =

પ્રશ્ન-2 નીચેના પ્રશ્નોના ટૂંકમાં ઉત્તર આપો. (10)

- (10) ICT in Education ના ફાયદા લખો.
- (11) જૂથ પ્રત્યાયન અને સમૂહ પ્રત્યાયન એટલે શું ?
- (12) એનિમેશન સ્વરૂપે ઇ-કન્ટેન્ટ શિક્ષણમાં કેવી રીતે ઉપયોગી થઈ શકે ?
- (13) શૈક્ષણિક પ્રૌદ્યોગિકી કોઈ પણ ચાર લાક્ષણિકતાઓ લખો.
- (14) શિક્ષણના ક્ષેત્રમાં માહિતી કેવી રીતે ઉપયોગી બની શકે ? ટૂંકમાં લખો.

પ્રશ્ન-3 નીચેના પ્રશ્નોના સવિસ્તાર ઉત્તર લખો. (9)

- (15) ઇ-કન્ટેન્ટના સ્વરૂપોનું વર્ગીકરણ લખો.
- (16) ટેલિકોન્ફરન્સના ચાર પ્રકાર સમજાવો.
- (17) પ્રત્યાયન પ્રક્રિયાના ઘટકોના નામ લખી કોઈ પણ ત્રણની સમજૂતી આપો.

અથવા

- (17) NLP નાં મુખ્ય બે ઘટકોની સમજૂતી આપો.

પ્રશ્ન-4 નીચેના પ્રશ્નોના મુદ્દાસર જવાબ લખો. (12)

- (18) NROER નું મહત્વ લખો.
- (19) બહુમાધ્યમ અભિગમ એટલે શું ? વિગતે સમજાવો.
- (20) માહિતીની જુદી-જુદી કક્ષાઓની વિગતે ચર્ચા કરો. અથવા
- (20) સોશિયલ મીડિયાના લાભા-લાભ જણાવો.

પ્રશ્ન-5 નીચેના પ્રશ્નોનું સવિસ્તાર વિવરણ કરો. (10)

- (21) રોજંદા જીવનમાં ઉપયોગમાં આવતા વિવિધ AI નો પરિચય આપો. અથવા
- (21) DIKSHA પ્લેટફોર્મના વિવિધ વિભાગોની ચર્ચા કરો.
- (22) સોશિયલ મીડિયાની મુખ્ય લાક્ષણિકતાઓની વિગતે ચર્ચા કરો.

- પ્રશ્ન-1 (અ) નીચેના પ્રશ્નોના ઉત્તર એક વાક્યમાં લખો. (5)
- (1) સ્વાસ્થ્યની વ્યાખ્યા લખો.
 - (2) મેઘધનુષ્યની માફક સ્વાસ્થ્યના કેટલા સ્તર છે ?
 - (3) વિટામિન B ની ઉણપથી કયો રોગ થાય છે ?
 - (4) ગુજરાતમાં મધ્યાહન ભોજનની શરૂઆત ક્યારે થઈ ?
 - (5) કુપોષણના મુખ્ય કેટલા પ્રકાર છે ?
- પ્રશ્ન-1 (બ) નીચેના પ્રશ્નોના ટૂંકમાં જવાબ લખો. (4)
- (6) ખોરાકના મુખ્ય જૈવિક ઘટકો કેટલા છે ?
 - (7) ખૂંધમાં કરોડનો વળાંક કેવો હોય છે ?
 - (8) દૂધ સંજીવની યોજના ક્યારથી અમલમાં આવી ?
 - (9) મધ્યાહન ભોજન યોજનામાં સ્ટોક રજિસ્ટર કોણ નિભાવે છે ?
- પ્રશ્ન-2 નીચેના પ્રશ્નોના ટૂંકમાં જવાબ લખો. (10)
- (10) સ્વાસ્થ્યની સામાજિક પ્રતિમાનમાં કોના ઉપર ભાર મૂકવામાં આવે છે ?
 - (11) મનોવિકૃતિના પ્રકારો જણાવો.
 - (12) પાણીની જરૂરિયાત જણાવો.
 - (13) અંગવિન્યાસનો અર્થ આપો.
 - (14) આયોડિનની ઉણપથી કયો રોગ થાય છે ? નામ આપી સમજાવો.
- પ્રશ્ન-3 નીચેના પ્રશ્નોના જવાબ લખો. (9)
- (15) સામાજિક પરિબળ વ્યક્તિના સ્વાસ્થ્યને કેવી રીતે અસર કરે છે ?
 - (16) મનોવ્યાધિ અટકાવવાની યોજનાઓ જણાવો.
 - (17) મધ્યાહન ભોજન યોજનાના હેતુઓ જણાવો.
- અથવા
- (17) રમતો દ્વારા બાળકોમાં કેવા કેવા ગુણોનો વિકાસ થાય છે ?
- પ્રશ્ન-4 નીચેના પ્રશ્નોના મુદ્દાસર ઉત્તર લખો. (12)
- (18) રમતો સંદર્ભે શિક્ષકની ભૂમિકા જણાવો.
- અથવા
- (18) વિકૃત અંગદંડના કારણો જણાવો.
 - (19) સ્વાસ્થ્યના સંદર્ભમાં શિક્ષકની ભૂમિકા સમજાવો.
 - (20) કુપોષણથી થતા રોગોના નામ આપી કોઈ એકના નિવારવાના ઉપાયો જણાવો.
- પ્રશ્ન-5 નીચેના પ્રશ્નોના સવિસ્તાર ઉત્તર લખો. (10)
- (21) રાષ્ટ્રીય પોષણ કાર્યક્રમો વિશે સમજાવો.
- અથવા
- (21) શાળા કક્ષાએ સ્વચ્છતા કેવી રીતે કરવામાં આવે છે ?
 - (22) મધ્યાહન ભોજન યોજનામાં સંચાલકની જવાબદારી અને ફરજો જણાવો.

- પ્રશ્ન-1 (અ) નીચેના પ્રશ્નોના એક વાક્યમાં જવાબ લખો. (5)
- (1) ભાતચિત્ર કોને કહેવાય ?
 - (2) નાટકની કેટલા પ્રકારની મર્યાદાઓ છે ?
 - (3) સુજની કામ ક્યાં જોવા મળે છે ?
 - (4) નૃત્યના પ્રકારના નામ લખો.
 - (5) કોમળ સ્વર કોને કહેવાય છે ?
- પ્રશ્ન-1 (બ) નીચે આપેલ ખાલીજગ્યા પૂરો. (4)
- (6) પવિત્ર અને તેજસ્વિતા દર્શાવવા રંગ વપરાય છે.
 - (7) બાળનાટકની રચના વખતે કુલ મુદ્દાઓ ધ્યાનમાં રાખવા જોઈએ.
 - (8) કથકલી કલાઓનું મિલન ગણાય છે.
 - (9) બાંધણી કામ અને જિલ્લામાં થાય છે.
- પ્રશ્ન-2 નીચેના પ્રશ્નોના ટૂંકમાં જવાબ આપો. (10)
- (10) રેખા એટલે શું ?
 - (11) નાટકનાં અંગો કેટલા છે ? ક્યા ક્યા ? નામ લખો.
 - (12) કથક નૃત્ય વિશે સમજાવો.
 - (13) કંસારાકામ અને સિરામિક ઉદ્યોગ વિશે ટૂંકમાં લખો.
 - (14) હસ્તકલાના હેતુઓ જણાવો.
- પ્રશ્ન-3 નીચેના પ્રશ્નોના સવિસ્તાર જવાબ લખો. (9)
- (15) પ્રથમ શ્રેણીના રંગો ક્યાં ક્યાં છે ? તેના ભાવો વિશે વર્ણવો.
 - (16) શિક્ષણમાં નાટકની ભૂમિકા સમજાવો.
 - (17) લોકનૃત્ય વિશે સમજાવો.
- અથવા
- (17) સંગીતના હેતુઓ જણાવો.
- પ્રશ્ન-4 નીચેના પ્રશ્નોના સવિસ્તાર જવાબ લખો. (12)
- (18) સર્વવ્યાપી પુનરાંકન ચિત્ર દોરી સમજાવો.
- અથવા
- (18) નૃત્યકલાની ભૂમિકા અને મહત્વ સમજાવો.
 - (19) ભારતીય સંગીત વિદ્યાને કેટલા વિભાગમાં વહેંચવામાં આવેલ છે ? ક્યા ક્યા વિસ્તૃત જણાવો.
 - (20) સ્ટેજની ગોઠવણી વિશે વિસ્તૃત સમજાવો.
- પ્રશ્ન-5 નીચેના પ્રશ્નોના માગ્યા મુજબ જવાબ લખો. (10)
- (21) પ્રોજેક્ટ કાર્ય એટલે શું ? સવિસ્તાર ઉદાહરણ આપી સમજાવો.
 - (22) ગીતોના પ્રકાર કેટલા છે ? ક્યા ક્યા કોઈ પણ ચાર ઉદાહરણ જણાવો.
- અથવા
- (22) ભગવદ્-ગોમંડળમાં આપવામાં આવેલા 'નાટક' શબ્દ અર્થ મુજબ કઈ કઈ બાબતો તારવી શકાય ? તે લખો.